

Szolgalomváltási munkálat.

Közli Bedő Albert.

Ritkán olvasunk e lapokban az erdei szolgálmányok megváltásáról szolló közleményeket, vajmi szükségünk volna pedig arra, hogy a még hátrálékban lévő s ezerekre menő munkálatokhoz tájékozást szerezzünk, hogy egymást s a kívülünk arra hivatottakat is koronként sürgősebb munkára ösztönözzük, miután nem lehet eléggé ismételni, hogy : ezen erdőgazdaságunk életgyökerén rágódó s azt naponként nagyobb károkba sodoró balviszony megszüntetésére gyorsan kell törekednünk. Nem egyszer sőt gyakran olvassuk a napi lapokban, hogy itt és amott milyen erdőprevaricatiok történnek, hogy a felbízott nép minő kiméletlenül bánik az erdővel és fájdalom-mindent képzelt jogszerűség leple alatt követ el.

Az erdőszolgálmányok megváltását siettetni a közvagyonérdekében is a kormány kötelessége, annyival is inkább, mert ő van hivatva arra, hogy ott hol a méltányos kiegyezkedés lehetlen és hol a szakértők jóakaratu felvilágosítása sikertelen, a méltányosság és mindkét fél jogai értelmében véghatározatot hozzon; és itt még azon ohajtásunkat is kifejezzük vajha a felek képviselői mindenütt bár elvben értenének az iránt egyet, hogy az ügy fejlődését érv- és alapnélküli kifogásokkal ne gátolják, de azt hivatásukhoz képest elősegíteni igyekezzenek. Hisszük, hogy e megjegyzésünket nem tartja indok nélkülinek az, ki tudja, hogy számtalan faizás megváltási munkálat a felek szakértőinek vagy az ügyvédeknek minden comissiozás alkalmával felmerülő újabb adatai által késleltetik, mi az erdő elkülönzés egyszerű munkálatát évekig huzza s a birtokos és jogosultak rovására 5—6 emberből álló bizottságokat egyszeri működés helyett tán 10-er is összehivat.

Visegrád községe is régen alkuszik a koronauradalommal s bár ez a törvényben kiszabott maximumot, barátságos egyezség esetére pedig ennél többet is ígért, mégis az egyezség maig sem létesült s a különben jó polgárok saját vagy legalább gyermekeik kárára épen ott rontják az uradalmi erdőt hol nekik tetszik. Évek óta foly az alku a birtokos és haszonrészelvezők közt s a kérdés már a belügyminiszterium előtt áll, hol, — valószínűleg mihamarábbi megoldás czéljából— azt kívánták, hogy ujonan meghívott szakértők präcis választ adjanak arra nézve mikép a kérdéses erdők évenként mennyiszáraz fát adhatnak s ezt azért mert mint a rendelet szól, az az eddigi munkálatokból tisztán nem vehető ki. A szakértők kiknek elnöke W e n d l K á r o l y ur

szintén az **a** alatti véleményt osztotta, fájdalom, ez alkalommal sem értettek egyet, minélfogva az alább következő két különvélemény adatott be.

a.

Erdészeti vélemény,

arról, hogy a Visegrád községe határában lévő erdők mostani állapotuk és termőképességükhöz mérten tartamos használatot érve évenként mennyi szárazfát adhatnak.

A visegrádi koronauradalom és Visegrád községe közt fennforgó urbéri fáizási ügyben alólírtak mint ez uradalom részére meghívott szakértők f. é. sept. 23-án Visegrádon a kitüzött időre megjelenvén minekutánna a f. é. 6247. szám alatt kelt belügyministeri intézmény velők közöltetett, annak értelme szerint a szakértői elnök megválasztása mellett felhivattak, hogy véleményt adnának arra nézve, mikép a Visegrád községe határában lévő koronauradalmi erdőkből tekintve azok terjedelmét, állapotát és termőképességét a) évenként hány szekér és öl hulladék galy és dültfa b) hány szekér és öl fennálló száraz törzs és ágfa remélhető?

Alólírtak e végre a fennírt község határában lévő 3864 cat. hold területen álló erdőket névszerint Diósvölgy, nagy és kis Disznoshegy, nagy és kis Somhegy, Bergwerk és lebenczei árok, továbbá Steyrer, Sostó, Soshegy, Erdőanya, Urasztal és Kék-Kutvölgy nevezetű erdőrészeket f. hó 23. és 24-én vizsgálat alá vették és az itt látottak alapján a 80 éves fordában (turnus) kezelt és jelenleg meg a folyamatban lévő fordartartam nagyobb részében vágható erdőknek, melyek 0.7-ed része bikkes és 0.3-ed része tölgy, köris, gyertyán és más alárendelt fanemekből áll, holdankénti fakészletét 30 (3' mély 6' hosszú és 6½' magas) bécsi ölben, ölet 75 köblábbal számítva állapították meg.

A fenn irt 3864 cat. holdnyi területet a fordartartam évei számával osztva, az évenként vágás alá jöhető terület 48₃ cat. holdat tesz és e szerint ha ez erdők szabályos állapotban volnának vagy is 48₃ hold 1 éves, 48₃ hold 2 éves, 48₃ hold 3 éves fákkal — és így egészen a 80-ik évig sorrendben — birna, akkor azokból évenként 1449 öl fa lenne vágható; mivel azonban az előbbi időkben a termésnél nagyobb mérvekben élvezett használat miatt, a fordának megfelelő szabályszerű korállapot a fiatalabb állabok tulnyomó terjedelme folytán nincs meg; ennélfogva a jelen gazdaságának, ha csak a vágható álla-

bokból kifogyni nem akar, valamint a legnagyobb évi átlag növekvést el nem ért fiatalosokat vágatni és az erdei tisztásokat és kopárokat beszámítani nem kívánja, a szabályszerű állapot mellett évenként vágás alá jöhető területet az erdők mostani állapotának megfelelően kevesebbre kell szabnia, hogy ez által a használat tartamosságát biztosítsa s a tulnyomó fiatal állatok fáinak a vágási korra leendő kifejlődésére időt engedjen, minek folytán az erdők, jelen állapotának igénye szerint az évi vágásterületet 40 cat. holdra lehet venni, mint olyanra, mely az összes erdők évi fatermésének megfelelő fakészletet adja. Ezek szerint tehát, miután a vágás alá jöhető állatok fakészletét a nagymértékben tett erdei károsítások és közelebbi mult száraz esztendő káros következményei miatt holdanként 30 bécsi ölnél többre nem számíthatni, így az évenkénti vágás alól kikerült és az erdők jelen állapotából kifolyó fatermés 40 cat holdról 30 bécsi öllel számítva 1200 bécsi ölet tesz.

A m. belügyministerium rendelete szerint előadandó lévén hogy az érintett erdőkből évenként „a) hány szekér és öl hulladék-, galy- és dültfa; b) hány szekér és öl fennálló száraz törzs és ágfa reményelhető?” — ezen két kérdésre adandó véleményt bátorodnak alólírtak a fenebb közöltek alapján egybevontan megtenni és az erdészeti szakismeret utmutatása, valamint általánosan elfogadott tapasztalati adatok nyomán oda nyilatkozni, hogy valamely erdőállab hulladék galyai- és dültfáinak, valamint az állab felnövési ideje alatt szintén természetes uton elszáradt törzseinek és ágfának mennyiségét tartamos használatot értve, összesen és mint **maximum**-ot az évi termés 1 ötödére vagy is 20%-ra lehet tenni; minélfogva tehát a Visegrád községe határában lévő erdőkből is azok mostani állapotának megfelelően nyerhető száraz törzsek, dültfák, hulladék- galy- és ágfák értéket évenkénti tartamos használatot véve tekintetbe $1200 \times 0.20 = 240$ bécsi öltre vagy is ölet 4 kocsijával számítva 960 kocsira becsülhetni.

Kötelességüknek vélik még egyébiránt alólírtak megemlíteni, hogy a fenn nevezett erdők a mult években s nevezetesen az 1863-ik évben uralkodott rendkívüli nagy szárazság miatt, melynek rontó befolyása e helyen is megvevé adóját, valamint azért is, mert a szárazság és károsítások következtében zárlatukban több helyen megrottott állatok a világosságnak és hőségnek kellő mértéken túl, különösen az árnyigényes bikkeknél károsná váló megnagyobítása folytán a fenn megállapított szárazfa mennyiségnél jelenben és még egy

pár évig is többet adhatnak, azonban ezt mint elementaris csapásnak és erőszakos rontásnak —, nem pedig a természet rendes törvényei szerinti befolyásnak eredményét a jövőre számítási alapul nem vehetni.

Visegrádon, sept. 25. 1867.

Bedö Albert.

Wessely Károly.

b. *)

Alólirottak Visegrád mezőváros előljárósága által megkerestünk, és egy a magas ministerium által kiadott rendeletnél fogva utasítva lettünk a visegrádi mintegy 3800 katasztrális hold nagyságú erdőben a volt urbéresek által haszonélvezetül birt szárazfában vett faizásukat megbecsülni, hogy t. i. menyiben nyujthat ezen erdő a szükségképen elszáradt fákból tüzelő fát; a helyszínén tett bővebb vizsgálat után úgy találtuk, hogy:

A fennebb említett erdőrészből állítólag már igen régi időktől fogva vették a visegrádiak az illető faizásukat, és pedig 137 ház után évenként november 1-től fogva, utolsó marcziusig hetenkint minden ház után egy szekér szárazfát, melyszerint minden ház után 20 szekér fa jutott összesen pedig 1740. szekérral; a tett vizsgálat után úgy találtuk hogy mindamellet a mint már mult évben is kikapták illetőségeiket, ott mindamellet is a kielégítésre valónál több is létezik, sőt a távolabb fekvésű erdőkben a puha nemű csekélyebb értékű nyárfa és hulladék galyfa rothadásra hever: becslésünk tehát oda megy ki, hogy a 3800 katasztrális hold erdő nyujt évenként s holdankint egy-egy szekér szárazfát, egy szekér szárazfát, pedig egyre másra becsülve $\frac{1}{4}$ ölre tehető (holott az az erdőnek a városfelé való lejtős fekvésénél fogva $\frac{1}{2}$ öllet is könnyü móddal elhozhat) a szárazfából 950 öl fát nyujt.

Kelt Visegrádon, september 25-kén 1867. Schreder Norbert s. k. váczai püsp. uradalmi erdőmester; Hajnaly József s. k. Esztergom városi főerdész.

*) E hü másolatu második véleményyt, mellözve annak lényegére vonatkozható s t. olvasóink nagy része által úgy is ismerhetett megjegyzéseinket, csupán mint megtörtént pusztá adatot közöljük. Szerk.